

**Recenzja rozprawy doktorskiej mgr Piotra Marzola pt. „Katalog wydawnictw wystawienniczych.
Tożsamość wizualna wystawy w cyklu Konkursu im. Marii Dokowicz”**

Pan magister Piotr Marzol urodził się w 1990 w Poznaniu. Jest projektantem i wykładowcą związanym z poznańskim środowiskiem akademickim i artystycznym. Absolwent Grafiki Uniwersytetu Artystycznego im. Magdaleny Abakanowicz w Poznaniu, od 2016 roku pracuje na macierzystej uczelni jako asystent w Pracowni Wydawnictw, a od 2023 roku pełni również funkcję wykładowcy w Collegium Da Vinci, prowadząc m.in. prace licencjackie. Jako projektant specjalizuje się w tworzeniu wydawnictw, interfejsów, identyfikacji wizualnych, plakatów oraz materiałów promocyjnych.

Dorobek twórczy Marzola był wielokrotnie prezentowany i nagradzany na wystawach w Polsce oraz za granicą, m.in. w Meksyku, Boliwii, Wielkiej Brytanii, Chinach, Serbii, Holandii, Ukrainie, Francji czy USA. Do jego najważniejszych wyróżnień należą m.in. Wyróżnienie w konkursie PTWK *Najpiękniejsza Książka Roku 2024*, nominacja w konkursie STGU *Projekt Roku 2023/24*, Nagroda Prezydenta Miasta Poznania za najlepszą książkę roku 2018 czy wyróżnienie na festiwalu Ideografia w 2017 roku. Projekt albumu *What You See Is Who You Are* Szymona Brodziaka, za który odpowiadał, zdobył Złoty Medal oraz dwa Brązowe Medale w konkursie PX3 Prix de la Photographie Paris w 2019 roku, a także wyróżnienie w International Photography Awards.

Jako wykładowca i projektant działa również w wymiarze międzynarodowym, prowadząc gościnne wykłady m.in. w Shenzhen University i Hong Kong Design Institute. Jego prace znajdują się w kolekcjach publicznych i prywatnych, m.in. w Shenzhen Art Museum oraz Kolekcji UAP, a także były wielokrotnie publikowane w krajowych i zagranicznych katalogach. W latach 2017–2019 pełnił funkcję Pełnomocnika Rektora UAP ds. Graficznych. Obecnie współpracuje z wieloma instytucjami kultury i środowiskiem artystycznym, m.in. Muzeum Narodowym w Poznaniu, Wielkopolskim Muzeum Niepodległości, Shenzhen Art Museum czy Poznań Art Week. Jest także współtwórcą Fundacji Rarytas, w której odpowiada za projektowanie wydawnictw.

Rozprawa doktorska poświęcona roli katalogów wystawienniczych w procesie dokumentowania, interpretowania i upowszechniania wydarzeń artystycznych stanowi świadome od strony metodologicznej i osadzone w szerokim kontekście kulturowym opracowanie. Mgr Piotr Marzol podjął temat, który w polskim projektowaniu graficznym oraz teorii wydawnictw artystycznych wciąż pozostaje stosunkowo mało eksplorowany, a jednocześnie posiada fundamentalne znaczenie dla praktyki projektowej, badań nad wizualnością oraz sposobów komunikowania się instytucji kultury z odbiorcą.

Lektura wstępnych rozdziałów pokazuje, że mamy do czynienia z pracą, która została przygotowana z dużą skrupulatnością i świadomością badawczą. Przegląd historyczny publikacji towarzyszących wystawom, zarówno w ujęciu formalnym, jak i funkcjonalnym, jest w rozprawie przedstawiony z dużą erudycją, a jednocześnie w sposób bardzo przystępny i logiczny. Autor nie ogranicza się do prostego zestawienia przykładów. Przeciwnie, potrafi je umiejscowić w szerszym pejzażu zmian kulturowych, technologicznych i estetycznych, jakie zachodziły i zachodzą w komunikacji wizualnej. Szczególnie cenne z mojej perspektywy jest ukazanie, jak równoległe z ewolucją języka graficznego zmieniała się rola katalogu jako medium. Od funkcji stricte dokumentacyjnej czy archiwizacyjnej do autonomicznej formy sztuki projektowej, która często staje się kolejnym medium wypowiedzi artystycznej.

Jedną z osi rozprawy jest analiza roli projektanta/projektantki graficznego/graficznej, nie jako wykonawcy zamówienia, lecz jako współautora narracji o wystawie. Ta perspektywa, ugruntowana zarówno w literaturze przedmiotu, jak i w praktyce autora, jest jednym z największych atutów pracy. Autor przekonująco argumentuje, że projektant posiada realny wpływ na sposób odbioru, strukturyzowania i porządkowania doświadczenia wystawy poprzez wybór typografii, operowanie layoutem, kodami wizualnymi, zestawieniem obrazów czy organizacją treści. Publikacja czy też wydawnictwo towarzyszące wystawie staje się zatem nie tylko archiwum, lecz także interpretacją i autonomicznym dziełem. Na uznanie zasługuje również część analityczno-projektowa, w której autor poddaje refleksji własny wieloletni cykl katalogów przygotowanych na Konkurs im. Marii Dokowicz. Ten wybór oparty o charakter auto-analityczny, nadaje rozprawie zdecydowanie wiarygodność. Autor nie poprzestaje na opisie koncepcji graficznych, ale wnikliwie tłumaczy zależności między procesem projektowym a strukturą samej wystawy. Dzięki temu studia przypadków stają się nie tylko prezentacją efektów, lecz przede wszystkim okazją do sformułowania uogólnień dotyczących narzędzi, strategii i odpowiedzialności projektanta.

Pod względem edytorskim i wizualnym przedstawiona publikacja wyróżnia się wysoką kulturą projektową. Zarówno layout, elementy wyboru typografii budowa marginaliów czy detale w postaci ramek organizujących treść są trafnie dobrane, konsekwentne, a przy tym mają wyraźnie indywidualny, intrygujący charakter. Autorowi udaje się połączyć czytelność z wyrazistością, co w projektowaniu publikacji artystycznych jest szczególnie wymagające. Należy podkreślić, że organizacja layoutu nie zaburza komunikatywności przekazu, lecz wzmacnia go, stając się integralnym elementem narracji. Ogląd i opis projektów pozostawia wrażenie obcowania z twórcą świadomym warsztatu, pewnym decyzji i konsekwentnie realizującym założoną koncepcję. W całości pracy w zasadzie jedynym problemem, który moim zdaniem nie został rozwiązany to tytułaria na ciemnej kontrze – ciężko nie oprzeć się wrażeniu, że krój o tak dużym kontraście i stosunkowo niskiej punktacji sprawa momentami wrażenie pozalewanego.

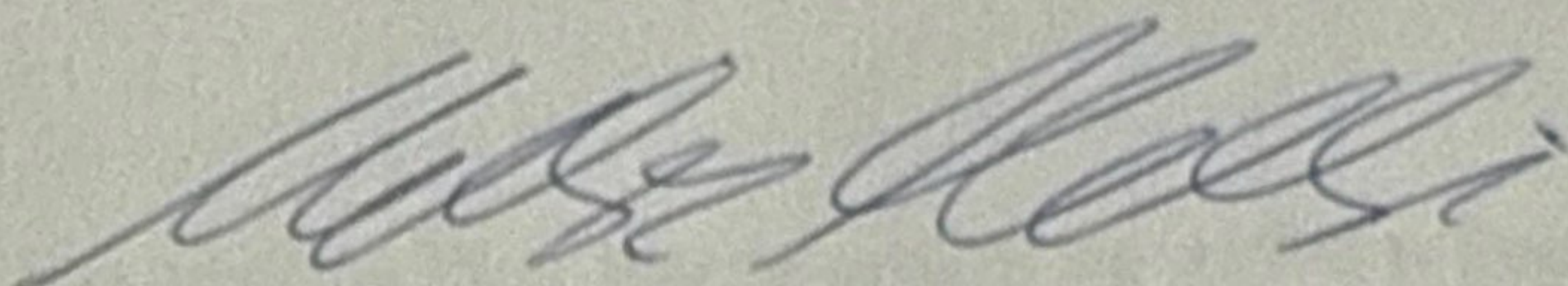
Rozprawa stawia istotne pytania o status katalogów oraz publikacji towarzyszących wystawą. Czy są one jedynie dokumentem, rodzajem archiwum podporządkowanego prezentowanemu pracą czy już niezależną i pełnowymiarową formą, która może stać się dla projektanta matrycą do budowania zupełnie nowej wypowiedzi wizualnej. Mgr. Piotr Marzol udziela odpowiedzi przekonujących, dobrze umocowanych zarówno w przykładach, jak i w praktyce projektowej. Pokazuje, że katalog może stać się autonomicznym dziełem – nie tylko odbiciem, lecz także przedłużeniem, reinterpretacją, a nawet alternatywną opowieścią o wydarzeniu, z którego wyrasta – z czym jako praktyk zgadzam się z pełnym przekonaniem.

Całość pracy wyróżnia się zarówno ogromnym zakresem przeprowadzonego research-u, szeroką znajomością literatury przedmiotu oraz imponującym poziomem refleksji teoretycznej, która w przypadku zawodu projektanta jest bardzo istotna. Jest to rozprawa dojrzała, przemyślana i bardzo dobrze udokumentowana. Połączenie badań, analizy oraz praktyki projektowej przekłada się na wartościowe i oryginalne wnioski, które mogą zostać wykorzystane zarówno przez badaczy kultury wizualnej, projektantów graficznych, jak i kuratorów wystaw. Dzieło przedstawione w przewodzie doktorskim autora rozprawy świadczy o jego wysokiej dojrzałości twórczej, odpowiedzialności oraz konsekwencji w realizowaniu złożonych projektów z pogranicza sztuki, projektowania graficznego i badań nad kulturą wizualną. Doktorant wykazał się szerokim zakresem badań, które przeprowadził z imponującą skrupulatnością i rzetelnością. Stanowią one solidną podstawę do stworzenia kompleksowej analizy katalogu wystawienniczego jako medium o charakterze interpretacyjnym, dokumentacyjnym i artystycznym.

Wyłania się z tego twórcza gruntownie wykształcony, bardzo dobrze odnajdujący się w tradycji projektowania książki, typografii i projektowania wystawienniczego, a jednocześnie sprawnie poruszający się w najnowszych technologiach i współczesnych tendencjach wizualnych. Taka aktywność zawodowa i twórcza zdecydowanie znajdzie przełożenie na działalność dydaktyczną, co czyni go wartościowym przyszłym członkiem środowiska akademickiego.

Po zapoznaniu się z dorobkiem twórczym, badawczym oraz działalnością dydaktyczno-organizacyjną doktoranta stwierdzam, że jego osiągnięcia w pełni spełniają wymogi Ustawy stawiane kandydatom do stopnia doktora w dziedzinie sztuk plastycznych, w dyscyplinie sztuki piękne i zdecydowanie popieram nadanie mgr. Piotrowi Marzolewi tytułu Doktora.

Z wyrazami szacunku

A handwritten signature in dark ink, appearing to read 'Mateusz Machalski', written in a cursive, flowing style.

dr hab. Mateusz Machalski, Prof. ASP
Prorektor ds. Artystycznych ASP w Warszawie